

Hanehalkı Yurt içi Turizm Araştırmasının Metodolojisine İlişkin Açıklamalar

Hanehalkı yurt içi turizm araştırmasına ilişkin olarak çalışmalar 2007 yılında başlamıştır. Çalışma 2008 yılında da devam etmiş ve son seyahat bilgileri üzerinden detaylı bilgiler derlenmiştir. Dönemlik ve yıllık tahminlerin üretilmediği bu iki çalışmadan sonra, 2009 yılından itibaren günümüzde de devam eden ve tüm seyahat bilgilerini içeren üçer aylık dönemli uygulamaya geçilmiştir.

1. Amaç

Hanehalkı yurt içi turizm araştırması ile yurt içinde seyahate çıkan hanehalkı fertlerinin ziyaret ettikleri yerleşim yerleri, profili (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, genel çalışma durumu), gezi niteliklerinin (seyahat amacı, seyahatin rezervasyon biçimi, kalınan il, yerleşim yerinin özelliği, tesis türleri, geceleme sayıları, harcama durumu, vb.) saptanması amaçlanmaktadır.

2. Kapsam

Türkiye sınırları dâhilinde bulunan tüm yerleşim yerlerinde yaşayan hanehalkları çalışmanın kapsamındadır. Kurumsal olarak nitelendirilen nüfus (asker, yurtlarda, hapishanede, hastanede sürekli olarak kalan, vb.), Türkiye'de on iki aydan az süre ikamet edenler, 15 yaşından küçük hanehalkı fertlerinin yalnız başına yaptıkları seyahatler kapsam dışı bırakılmıştır.

3. Yöntem

Tahmin Boyutu: Araştırmanın örneklem büyüklüğü, dönemlik düzeyde sadece Türkiye için tahmin üretirken, yıllık düzeyde ise Türkiye'nin yanı sıra İBBS Düzey 1 ayrıntısında da tahmin üretebilmektedir.

Örneklem Yöntemi: Araştırmanın örneklem tasarımı iki aşamalı tabakalı sistematik küme örnekleme yöntemi. Birinci aşamada ortalama 100 hane ihtiva eden kümeler (bloklar) örneğe seçilmiştir. İkinci aşamada ise örneğe seçilen bu kümelerden sistematik seçim yöntemi kullanılarak, örnek adresler belirlenmiştir.

Adres Çerçevesi: Araştırmanın örneklem çalışmalarında kullanılan çerçeve, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne altlık oluşturan Ulusal Adres Veri Tabanı'dır.

Örneklem Birimi: Nihai örneklem birimi hanehalkıdır.

Örneklem Dağılımı: Tasarım gereği örneklem iki aşamadan oluşmaktadır. Her dönemde birinci aşamada toplam 653 küme örneği oluşturmaktadır. Seçilen kümelerin 435'i kent, 218'i ise kırsal yerleşim yerlerinden seçilmiştir. Kentteki ve kırsal her örnek kümeden 12 adres örneğe seçilmiştir.

2018 yılı III. dönem örnek hacmi 7 836 hanehalkıdır. Bu hanehalklarından uygun olan 6 722'si ile anket yapılmış ve 22 462 ferdin bilgileri kayıt edilmiştir. 451 hanehalkı ile çeşitli nedenlerle anket yapılamamış olup, bu dönemde cevapsızlık oranı %6,3 dür.

4. Tanımlar

Yurt içi Turizm: Hanehalklarının kendi olağan çevreleri dışında fakat kendi ülkeleri içindeki yerlere yolculuk eden ve bu yerlerde kalan, sakinlerinin etkinliklerini kapsar.

Hanehalkı: Tek başına yaşayan kişiler ile aralarında akrabalık bağı bulunsun ya da bulunmasın aynı konutta yaşayan, barınma, gıda vb. ihtiyaçlarını ortaklaşa karşılayan, hanehalkı hizmet veya yönetimine katılan kişilerden oluşan topluluktur.

Ziyaretçi: 12 aydan daha kısa bir süre için olağan çevresinden başka bir yeri, gelir elde etme amacı dışında, herhangi bir nedenle ziyaret eden kişidir.

Günübirlik Ziyaretçi: Ziyaret edilen yerde 24 saatten az kalan ve geceleme yapmayan ziyaretçilerdir.

Olağan Çevre: Kişinin, günlük rutin yaşamını sürdürdüğü coğrafi sınırlar olarak tanımlanabilir. Bir kişinin olağan çevresi, kendi evi, okuduğu veya çalıştığı yer ve sıklıkla ziyaret ettiği diğer yerleri kapsar. Ziyaretçi sayılabilmek için, yolcunun her zamanki çevresinden uzaklaşmış olması gereklidir.

Olağan çevreyi saptamak kolay değildir. Ancak olağan çevre kavramının yaşam rutini yanında iki boyutu vardır, sıklık ve düzenlilik. Nadiren ziyaret edilse dahi kişinin yaşadığı yerin yakınındaki yerler yaşam rutini içerisinde ise olağan çevresinin bir parçasıdır. Kişinin sık ve düzenli (ayda birden fazla ve referans dönemi süresince her ay) olarak ziyaret ettiği yerler, kişinin yaşadığı yerden uzak mesafelerde bulunsa da kişinin olağan çevresinin bir parçasıdır.

Bir kişi için sadece bir olağan çevre vardır. Olağan çevre ve ikametgah kavramları eş anlamlı değildir. Aynı hanehalkında bulunan kişiler değişik işyerleri nedeniyle farklı olağan çevrelere sahip olabilir.

Seyahat: Asıl ikametgâhından başlayıp, tekrar ikamet adresine dönüncüye kadar, bir veya birden fazla yerleşim yerinin gelir elde etme amacı dışında tatil, gezi, eğlence, iş, yakınları ziyaret, sağlık vb. amaçlarla ziyaret edilmesidir.

Paket Tur: Paket tatil veya paket seyahatler gibi isimler altında ulaştırma, konaklama, şehir ya da çevre turu veya aktivitelerden en az ikisini içeren, tek bir fiyat altında seyahat acentesi ürününün, tüketiciye bir nüshasının önceden verilmesi zorunlu olan yazılı sözleşmedir.

Turizm Harcamaları: Ziyaretçilerin seyahatleri öncesi veya sırasında kendi ya da başkasının kullanımı için yaptığı mal ve hizmet harcamalarıdır. Bu harcamalar, seyahat öncesinde ve seyahat sırasında yapılabilir. Ticari ve yatırım amaçlı ve yakınlarla verilen nakit paralar turizm harcaması kapsamında değildir.